

Mikko Kärnä kesk ym.

## Kirjallinen kysymys sotilaiden sananvapaudesta

### Eduskunnan puhemiehelle

Puolustusvoimain komentaja on 1. tammikuuta 2017 voimaan tulevalla uudistetulla yleisellä palvelusohjesäännöllä (YIPalvO) palauttanut ammattisotilaille laajoja, epämääräisiä ja pitkälle meneviä sananvapauden rajoituksia. Uudistetun yleisen palvelusohjesäännön kohdassa 546. todetaan: "Ammattisotilaiden ja puolustusvoimissa sotilasvirkaan koulutettavien oppilaiden tulee muutoinkin välttää puuttumista puoluepoliittisiin kiistakysymyksiin ja varoa puolustusvoimien kytkemistä niihin."

Eduskunta poisti rikoslaista hallituksen esityksessä HE 17/1999 vp sotilaiden sananvapauden rajoitukset 16 vuotta sitten, kun niiden todettiin olevan ristiriidassa perustuslakimme ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kanssa. Lisäksi eduskunta arvioi tuolloin sotilaiden sananvapauden kriminalisoinnista käytetyn sanamuodon "puoluepoliittinen asia" epätasälliseksi ja katsoi, ettei se täytä rangaistussäännökseltä vaadittavaa tarkkuutta. Yleinen palvelusohjesääntö on sotilasrikoksia koskevan rikoslain 45. luvun avointen rangaistussäännösten aineellinen sisältö. Uudistettu yleinen palvelusohjesääntö ei siten täytä rangaistussäännökseltä edellytettävää täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden määritelmää.

Sananvapaus on poliittinen perusoikeus. Mikäli sotilaat eivät voi puhua vapaasti poliittisista kysymyksistä virkamiehiltä viran ulkopuolellakin edellytettävän asiallisuuden, asianmukaisuuden ja lojaliteettivalvoitteen asettamissa rajoissa, eivät he voi puhua oikeastaan mistään yhteiskunnallisesta. Puolustusvoimat taas on luotettava koko kansan käytössä oleva organisaatio. Sen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta on erittäin tärkeää, että kansalaiset kokevat sen ehdottoman oikeudenmukaisena ja ihmisiä tasapuolisesti kohtelevana organisaationa. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että ammattisotilaat käyttäytyvät siten, ettei luottamusta näihin perusarvoihin vaaranneta. Ammattisotilaille kuuluvat kuitenkin eduskunnan päätöksellä lähtökohtaisesti samat perusoikeudet kuin muillekin kansalaisille. On mahdotonta luottaa viranomaiseen, joka vailla lain tukea, omilla sotilaskäskyinä annettavilla määräyksillään rajoittaa ihmis- ja perusoikeuksia enemmän kuin sen tehtävien hoitamisen kannalta on tarpeen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä, jotta ammattisotilaiden ja sotilasvirkaan koulutettavien oppilaiden sananvapaus toteutuu eikä sitä rajoiteta enemmän kuin palveluksen ja sotilaallisen kurin ja järjestyksen turvaamisen vuoksi on tarpeen ja*

**Kirjallinen kysymys KK 647/2016 vp**

*miten varmistetaan, ettei Puolustusvoimat jatkossa omilla määräyksillään riko perustuslakia?*

Helsingissä 19.12.2016

Mikko Kärnä kesk  
Elina Lepomäki kok  
Olli-Poika Parviainen vihr